

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

**БОРОТЬБА УКРАЇНЦІВ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ШЛЯХТИ У
НАРОДНІЙ ХОРЕОГРАФІЇ**

**Кваліфікаційна робота (проект)
Пояснювальна записка**

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 16-431 гр.
Спеціальності 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Кізельман Наталя Геннадіївна

Керівник доцент Васяк В.А.
Рецензент завідувачка
хореографічного відділення
Таврійського ліцею мистецтв
Херсонської обласної ради
Богданова С.Ю.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	5
1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.....	5
1.2. Ідейно-тематична основа твору.....	7
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	11
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	11
2.2. Літературно-графічний запис хореографічної постановки...	12
2.3.Сценографія.....	19
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24
ДОДАТКИ	27
Додаток А.....	27
Додаток Б.....	30
Додаток В.....	31
Додаток Г.....	32
Додаток Д.....	33
Кодекс академічної доброчесності	

ВСТУП

Актуальність. Теми боротьби українського народу проти польської шляхти завжди цікавила видатних наукових діячів, композиторів, балетмейстерів, письменників. Адже при створенні будь якої дослідницької праці, ми звертаємося до історичних джерел, які в підсумку наповнюють конкретним змістом усю непросту історію Української держави. Український історик Тарас Чухліб все своє життя досліджуючи історію козацтва та революційних подій України XVII ст.. Має більш ніж 400 цитувань на цю тему.

Взявшись за опрацювання даного матеріалу, стає зрозуміло звідки черпали ідеї та теми своїх творів видатні письменники, композитори та балетмейстери. Історичні події побут та звичаї тих подій а саме війни, дуже чітко видно у творі "Полтава" А.С. Пушкіна [12]. Відомо що в козацькому війську музика відігравала значну роль, а пісня агітувала та сприяла самоствердження нації. Історико - героїчна опера М. Лисенка, написана за повістю М. Гоголя "Тарас Бульба" [13], в якій яскраво відображаються драматичні долі різних героїв, образність народу, суспільно-політичні ідеї моралі та етики.

Балетмейстери спираючись на здобуті, збережені та знайдені факти мали можливість проаналізувавши матеріал засобом хореографії, оспівати велику силу, невичерпний оптимізм та красу волелюбного українського народу. Величезного значення сюжетності й змістовності танців надавав П.П. Вірський, намагаючись показати образи народу такими, якими вони були насправді в ті загадкові часи. Опрацьовуючи матеріал років козацтва ,майстром хореографічних постановок на історичну тематику був Василь Авраменко. Він вдало відтворював події та « Український танок не пустощі, він основний вияв нашої культури, це національна зброя! » – казав Авраменко. Історизм та глибоке вивчення культури українського суспільства, його звичаї та обрядів, соціального та духовного життя, і в наш час

залишаються актуальними. Героїзм та постійна боротьбу українського народу за свою свободу та землю, яка сповнена любові та пристрасті справжніх почуттів та емоцій, повинна служити прикладом для кожного покоління, та досліджуватись з новою наснагою та самовіддачею.

Мета даної роботи висвітлення боротьби українського народу та розкриття теми визвольної війни засобами хореографії.

Об'єктом дослідження є історичний процес життя та побуту українська народу XVII століття.

Предметом дослідження є втілення звичаїв та соціальних відносин суспільства в період боротьби за незалежність України в хореографічній композиції.

Структура роботи представлена вступом, двома розділами, висновками, списком використаних джерел та додатками.

Для вирішення даної мети нами були поставлені наступні **завдання**:

- Ознайомитись з історичними даними в період визвольної боротьби України проти Польської шляхти
- Визначити лексичні особливості в період 17 століття;
- Скласти лібрето до композиції;
- Визначити архітектоніку постановки;
- Зробити ідейно-тематичний аналіз;
- Охарактеризувати головних героїв;
- Проаналізувати музичну композицію;
- Зробити опис костюмів;
- Охарактеризувати композиційний план номеру
- Розробити композицію танцю;
- Зробити висновки

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

1.1 Історико - мистецьке обґрунтування хореографічної композиції

Будучи провідною силою у боротьбі за визволення України від гніту польської шляхти, козацтво займало значне місце в історії. Вони засвоювали нові землі, заселяючи південні степи, розвивали українську культуру і православну церкву, брали участь в антифеодальних виступах, були захисниками принижених та знедолених, і, таким чином, приймали участь у всіх сферах життя народу України. Козаки створили Запорізьку Січ, яка стала важливим кроком в формування української державності і взагалі зародила цінності нації.

Тому вже давно назріла необхідність більш детального вивчення історії козацтва та його боротьби за свої права і свободи, повсякденного життя та побуду, соціальних відносин та звичаїв українського народу. Ця частина української історії недостатньо висвітлена і є найперспективнішим напрямком в дослідженні. Значний внесок у вивченні цих аспектів в історії України зробили такі дослідники, як: В.Брехуненко, В.Горобець, О.Каюк, В.Сергійчук, В.Станіславській, Т.Чухліб, Я.Федорук, В.Щербак та ін.

З історичних нарисів відомо, що козацтво виникло на українських землях, які, після постійних набігів кочових народів та Кримського ханства, опустіли та називались Диким Полем. Це були території від середнього Подніпров'я і майже аж до Дністра південні окраїни Київщини, Брацлавщини, Поділля. Центром козацтва стало Запоріжжя - степи за порогами Дніпра.

З другої половини XV століття починається відродження українського козацтва на так званих «пустопорожніх» землях. Це була територія приблизно півдня від Білої Церкви, землі, які взагалі не були закріплені за власниками. На думку Д. Яворницького: «першопричиною відродження тут козацтва були «догляд» і «видобуток»». Уже в другій половині XV - на початку XVI століття на Наддніпрянщині утворилися невеликі громади вільних але озброєних людей, чисельність яких зростала за рахунок невдоволених політичним та соціальним ладом в польсько-литовській державі. Починаючи з другої половини XVI століття, в безкраї простори Дикого Поля ринув потік селян-втікачів з Галичини, Волині, Полісся, Поділля. Втеча стала основною формою соціального протесту селян проти свавілля панів. Внаслідок втеч селян і міської бідноти в степах південної Київщини та Брацлавщини зростала чисельність вільного населення, а саме козаків. Ось тоді як раз був заснований ряд козацьких поселень і хуторів.

Козаки розорювали «пустопорожні» землі, займалися полюванням, рибальством, бджільництвом. Їх життя було дуже небезпечним, доводилося не тільки обробляти землю, а й захищатися її від нападників. Згодом козаки самі почали здійснювати походи на кримських татар. Декілька таких вдалих походів був здійснений в кінці XV століття. Кримському ханству нічого не залишалось як побудувати фортеці на Дніпрі та Перекопі. Та такі міри все одно не змогли зупинити козаків, вони нападали навіть на турецькі фортеці. У 1521 року вони здійснили похід у Молдавію, 1523 року ходили в Крим і спалили Очаків, у 1545 році знову напали на Очаків і тоді вже захопили його.

Внаслідок втеч селян що постійно були в той час, пани кожний раз втрачали робочу силу. З іншого боку, обжиті землі козаками на Наддніпрянщині, звичайно дуже приваблювали шляхту та панів. Держава в особі козаків отримало як би мовити, безкоштовну силу, яка захищала кордони як Литви, так і Польщі.

На нових землях склався своєрідний козацький лад. Козаки об'єднувалися в громади і всі важливі питання обговорювалися і головні питання вирішували на козацьких засіданнях, радах. На таких зібраннях вибирали козацьку старшину: суддів, отаманів, осавулів. Кожен з козаків отримував своє право брати участь в нарадах, використовувати свою землю, рибалити, а також полювати на хижих звірів.

Та на початку XVI століття польський король своїми указами, а величні князі своїми грамотами, починають роздавати простори, зайняті козаками, литовським та польським панам - магнатам. Острозькі, Вишневецькі отримували документи на «окраїнні» землі, будували там свої замки-маєтки. Значна частина цих земель віддавалася тільки за службу великому князю чи королю з правом збирати з місцевого населення податки і обкладати його повинностями в свою користь.

Створенню козацтва сприяла наявність в українському суспільстві окремих прошарків вільних людей, які займали проміжне положення між незаможних шляхтою і селянством. Посилення соціального і релігійного гноблення, закріпачення селянства. Селяни і міщани тікали від феодальних повинностей і державних податків.

У духовній культурі високого розвитку досягло хорове мистецтво. Уздовж багатьох століть національно-визвольної боротьби український народ поряд з піснями створював думи - героїчну, драматичну і разом з тим пронизану ліризмом поезію, яка виконувалася під акомпанемент ліри, бандури, або кобзи. Усі їх думи і народні пісні - це генетична пам'ять народу, його бачення життя та історії.

Українська культура розквітла і зміцніла тільки державі запорозьких козаків. Насамперед життєвість її основних рис забезпечила українському народу можливість при важких умовах соціального і національного гноблення під владою іноземних держав зберегти гідність нації.

Однак більшість істориків сходяться на одній думці, що саме з початку збройного повстання Запорізької Січі на чолі з Б. Хмельницьким зародило основну козацьку державу: в цей час більш чітко визначилися її територіальні межі, та органи цивільної та військової адміністрації, політичні групування в середовищі еліти. У 1648 -1654 рр. в Україні розгорнулася всенародна визвольна війна, в результаті якої було створено державу під назвою Україна та якісно новий щабель піднялась етнічна самосвідомість українського населення.

Визвольна війна 1648 - 1654 рр., Яка ставила головними завданнями розгромлення польсько-шляхетської влади і ліквідацію тяжкого феодально-кріпосницького гніту та створення Української держави, була найбільшим історичною подією в житті українського народу. Її головною і вирішальною рушійною силою було звичайне трудове селянство, яке завжди виступало проти соціального гніту польських і українських феодалів-кріпосників і іноземного панування. найважливішу роль грали союзники селянських мас - рядові козаки і міська біднота. [1]

1.2. Ідейно - тематична основа

Темою хореографічної композиції є взаємовідносини Гриця та Марусі, трагічна доля хлопця який загинув через ревності .

Ідея - возвеличення щирого почуття кохання

Надзавдання – відтворити за допомогою хореографічного мистецтва душевний біль та смуток жінки яка виснажена і зраджена, але незломлена.

Наскрізна дія - трагедія душі дівочої, та щирі почуття які призвели до загибелі коханого.

Конфлікт – відносини двох люблячих людей із різної соціальної ланки.

Танцювальна форма – Хореографічна композиція.

Танцювальний жанр – лірико-трагічний.

Лібрето

Молода дівчина Маруся, втілення жіночності та ніжності, чекає на свого коханого щоб останній раз побачитись з ним та проститися. Гриць приходить до Марусі щоб вибачитись, бо має одружитися з іншою не по своїй волі а з подачі своєї матері. Після короткої розмови, Маруся запрошує його випити по чарці, щоб вже до віку не сваритися,але випадково Гриць випиває смертельне зілля, яке призначалося самій дівчині. Маруся у відчаї хапається за Гриця, але той не залишив ні краплинки. Хлопець падає замертво та на останок зізнається у своїх почуттях до дівчини, що він кохає її . Маруся схилилась над Грицем та почала співати пісню в якій розповідає про свою нещасну долю. В цей час поміж хати Чураївни з вечорниць повертаються дівчата, побачивши що трапилось з Грицем вони з осудом та відразу дивляться на Марусю. А Чураївна продовжує співати

«Нехай він не буде ні їй, ні мені,
Нехай достанеться Гриць сирій землі»

Характеристика персонажів. Маруся - українська дівчина з бідної сім'ї, щира серцем та душею, має надзвичайний голос та складає пісні, які співає вся Полтава. Але серце її розбите а почуття розтоптані зрадою милого.

Гриць - перший парубок на селі, гарний високий хлопець, сміливий на війні але слабкий волею з дрібною, меркантильною душею бо не в змозі протистояти бажанню своєї матері одружити сина на заможній дівчині а не на бідній Марусі.

Дівчата, які повертались з вечорниць веселі та не вимушені мають гарну вроду та вдачу.

Музичний супровід. «Ой не ходи Грицю, та й на вечорниці» – українська народна пісня написана в середині XVII ст.. Авторство цієї пісні належить Марусі Чурай, поетесі та співачці з міста Полтави. Вперше строки цієї пісні зустрічаються в історичному романі у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай» Згодом в розквіт кінематографії була знята кінострічка за мотивами пьєси Михайла Старицького під назвою Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці Композитором музики до пісні був К.Кавос згодом оренжування зробив Семен Гулак Артемовський. В хореографічному творі пісню виконує видатна українська співачка Раїса Кириченко, композитор та аранжувальник - Віктор Гуцал народний артист України. Музичний супровід трагічний і сумний , характер пісні навіює смуток.

Розмір - 4/4

Лад - мінорний

Форма – куплетна

Темп - помірний

Загальна кількість тактів – 52 такти.

Хронометраж – 4хв. 22сек.

РОЗДІЛ 2.

ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8 тактів	Образ Марусі Чурай, української дівчини яка очікує на прихід свого коханого Гриця
Зав'язка	8 тактів	Поява Гриця, діалог між головними героями
Розвиток дії	12 тактів	Гриць випадково випиває отруту яка призначалась Марусі і падає за мертво
Кульмінація	16 тактів	Головна героїня в розпачі, страждає від горя, дівчата які повертаються з вечорниць з осудом дивляться на Марусю
Розв'язка	8 тактів	Чураївна залишається на самоті вбитою горем.

2.2. Графічна таблиця твору та опис хореографічного тексту

Умовні позначення

Обличчя хлопця - спина хлопця;(соліста)

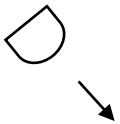
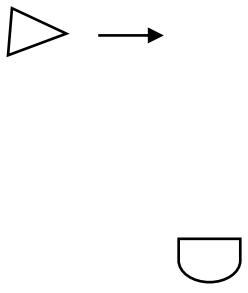

Обличчя дівчини - спина дівчини(солістка);

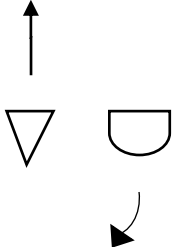
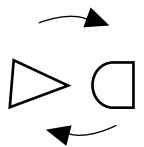
Кордебалет - ;

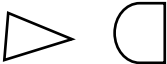
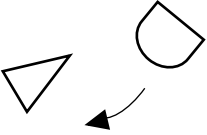
 - напрямок руху;

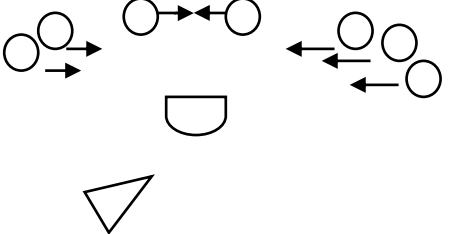
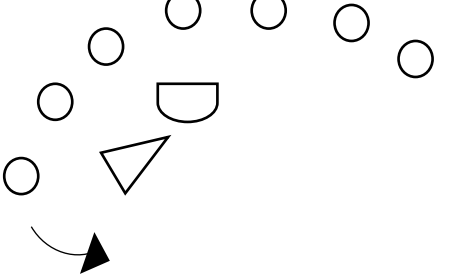
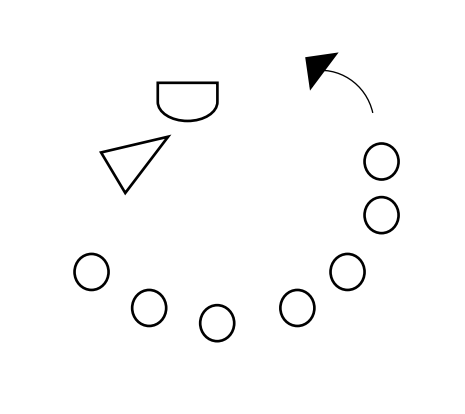
 - напрямок руху по колу.

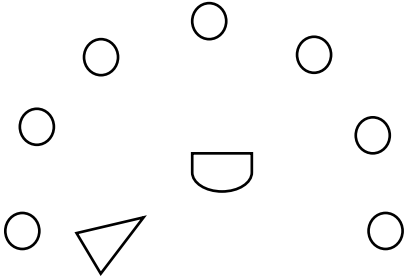
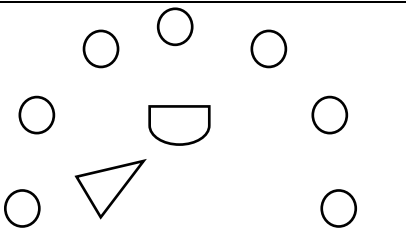
Архітек тоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
		1-4 такт	На перші два такти пауза. На наступні 2 такти перемінний крок по діагоналі до правої 2 куліси, руки у довільному положенні.

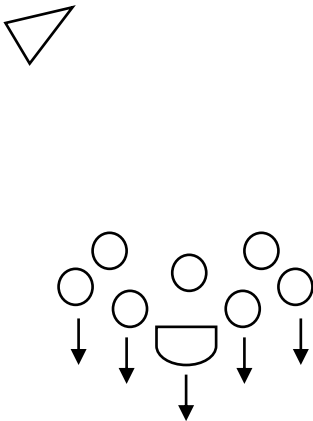
		5-8 такти	<p>На два такти солістка рухається на аванс сцену швидким сценічним кроком, на інші 2 такти припадання на місці, руки з підготовчого положення піднімаються в 3 позицію.</p>
		9-12 такти	<p>З другої куліси виходить соліст, сценічним кроком починаючи з правої ноги, руки у вільному положенні.</p>
		12-14 такти	<p>Швидким сценічним кроком підходить до солістки і обіймає її за плечі.</p>
		14- 18 такти	<p>На рахунок раз соліст стає біля солістки з правого боку і виконує комбінацію №1 Солістка в цей час</p>

			робить крок вліво і спостерігає за солістом. Руки у положенні на поясі.
		18-22 такти	На 1-2 такт солістка рухається швидким сценічним кроком починаючи з правої ноги по півколу в право попереду соліста. В цей час соліст робить широкий крок назад з лівої ноги та здивовано розкриває руки в 2 позицію . На інші 2 такти соліст рухається до солістки швидким сценічним кроком ,в цей час солістка продовжує рух по пів колу.
		23-24 такти	На два такти солісти роблять перемінний крок навколо один одного дивлячись на друг друга. Руки у

			<p>солістки у положенні навхрест на грудях,у соліста руки в 2 позиції.</p>
		<p>25-28 такти</p>	<p>На перші такт солістка та соліст завмирають дивлячись один на одного. На другий такт солістка імітуючи келих дає солісту випити ,соліст бере в руки келих і з махом випиває .На Інші два такти соліст падає на підлогу ,в цей час солістка схиляється над солістом ,руки в положенні на чолі.</p>
		<p>28-32 такти</p>	<p>Соліст остається нерухомо лежати на підлозі,в цей час солістка робить припадання навколо соліста з лівої ноги ,руки з підготовчого положення</p>

			підіймаються у 3 позицію і так само опускаються у підготовчу.
		33-34 такти	На перший так виходять дівчата сценічним кроком з різних боків,руки у довільному положенні. В цей час соліст нерухомо лежить на підлозі а солістка стоїть навколішках перед ним,руки опущені до підлоги.
		35-36 такти	На два такти дівчата сходяться в півкруг перемінним кроком і беруться за руки. Починаючи з правої ноги.
		37-38 такти	Дівчата продовжують іти на півколо але вже кроком припадання з правої ноги,руки з підготовчого положення

			<p>підіймаються до 2 позиції і складаються навхрест на грудях. Солістка в цей час підіймається з колін і похитуючись з права на ліво стоїть з опущеним чолом,руки вздовж тіла.</p>
		39-42	<p>На перші два такти дівчата роблять припадання навколо себе в правий бік, права рука на поясі ліва в підготовчому положенні allonge. Соліста також робить припадання навколо себе в правий бік,обидві руки на чолі.</p>
		43-46 такти	<p>Дівчата роблять комбінацію №2 В цей час солістка знову падає навколішки перед солістом і робить</p>

		<p>похитування головою з права на ліво,руки вздовж тіла долонями на підлозі. Соліст залишається не рухомий на підлозі.</p>
		<p>47-50 такти</p> <p>Солістка рухається на перші 2 такти по діагоналі на аванс сцену швидким сценічним кроком,дівчата також ідуть в направленні солістки сценічним кроком руки протягуються до глядацької зали. На другі 2 такти усі роблять випад вправо з правою рукою в allonge ,ліва вздовж тіла і поворот soutenu вліво,руки:ліва в 3 позиції ,права в другій .В цей час соліст непомітно</p>

			зникає зі сцени.
		51 такт	Дівчата розходяться спиною по різні сторони в куліси рухаючись перемінним кроком. Солістка також іде спиною до центру сцени. Руки в підготовчому положенні allonge.
		52 такт	На рахунок раз і два і Солістка робить змах правою а потім лівою рукою, три і чотири, долонями закриває обличчя.

2.3 Сценографія

Щоб втілити ідею твору ,потрібно використати історичні умови того дня. Позначити місце дії які розгортаються в звичайній українській хаті, побутові речі за яким можна визначити соціальний та матеріальний стан героїв. Костюм та грим має відповідати стилю життя і характеру персонажів. Освітлення сцени має відповідати настрою та драматургії номеру.

Світлова партитура номеру полягає в тому що в експозиції потрібно висвітлити головну героїню м'яким блакитним кольором ,водночас вся сцена має бути затемнена. В зав'язці у світловому просторі з'являється другий головний герой, колір освітлення не змінюється. Розвиток дії - світло заповнює весь простір сцени і додається червоний колір. Кульмінація-висвітлення головної героїні в блакитному освітленні, решта сцени не змінна.

Розв'язка – затемнення основної частини сцени окрім головної героїні. Світлове забарвлення червоного кольору.

Чоловічий костюм - шаровари синього кольору , рубаха з українським орнаментом, кушак червоного кольору, свитка темно красного кольору, червоні чоботи.

Жіночий костюм головної героїні - вишиванка білого кольору, спідниця червоного кольору, під спідня юбка біла, фартух синій, пояс червоний, головний убір - віночок. Червоні чоботи.

Жіночий костюм дівчат довга червона спідниця, фартух білого кольору, вишиванка, пояс червоний, жупан червоного кольору, червоні чоботи, головний убір червона стрічка, намисто.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши тему роботи можна зробити висновок, що весь період боротьби українського народу проти польської шляхти в XVI ст. був надскладними, сповненим смутком та болю. Історія України зберігає багато імен людей які так чи інакше залишили свій слід, але саме система цінностей, життєвих настанов, світосприйняття людей, впливають на хід історії. Коли черговий раз країну рвали на шматки, звичайні люди знаходили в собі силу, гідність та волю протистояти безперервним нападкам на рідні землі і боротися за свою незалежність.

Дослідивши тему боротьби України проти Польщі можна зробити висновок, що значну роль в історії українського народу відіграло козацтво. Козаки були захисниками національних інтересів, віри та правди, втілення мужності та національного символу та єдності.

Саме в цей період високого рівня досягла духовна культура українського народу, чітко окреслювалися традиції та побут. Значне місце в житті козаків належало співу, музиці та танцям. Музичним супроводом та піснею супроводжувалися походи, зустрічали послів та гостей, танцювали козаки залюбки. Найулюбленішим був гопак, який і досі, понад триста років, має значне місце в сучасному хореографічному мистецтві.

Підбиваючи підсумки досліджень і аналізу,можемо відзначити що історія нашого народу має величезний вплив на сучасний світ, невичерпний матеріал для подальшого поглибленого вивчення .

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. К., 1990.
2. Васіленко Н. П. Територія України XVII ст. К., 1927.
3. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. К., 1993. Т. 1. 3.
4. Апановіч О. Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність. - К., 1994.
5. Бабій Б. М. Нарис розвитку правових досліджень в Українській РСР. 1918-1984 рр. К., 1984.
6. Брайчевській М. Ю. Походження Русі. К., 1968. .
7. Владімирській-Буданов М. Ф. Німецьке право в Польщі і Литві. СПб., 1868.
8. Голобуцькій В. Запорізьке козацтво. К., 1994. .
9. Голобуцькій О. В. Запорізька Січ в останні часи свого Існування (1734-1775 рр.). К., 1961.
10. Греков І. А. Пам'ятники державності і права слов'ян на території Української РСР. М., 1956.
11. Грушевській М. Ілюстрована історія України. М. «Сварог и К», 2001.
12. Василенко К.Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю / Ким Василенко. К.: Мистецтво, 1996.
13. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003.
14. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. 5-е вид. К.: Муз. Україна, 1990. - 150 с.
15. Гуменюк А. Українські народні танці. К.: Наукова думка, 1969
16. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво: Харків: ХДАК, 2008. 224 с.

17. Козловський М. Балет. Етюди і образи / М. Козловський. - К.: Мистецтво, 1982. - 200 с

18. Грушевський М.С. Історія української літератури: в 6 т. 9 кн. Т.1: [упоряд. В.В. Яременко та ін]. К.: Либідь, 1993. - 392 с. ("Літературні пам'ятки України").

19. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтерпрес, 2007. 467 с.

20. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. 2-ге вид. Київ : Альтерпрес, 2008. 467 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

Додаток В

Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці,
 Бо на вечорницях дівки-чарівниці!
 Котра дівчина чорні брови має,
 То та я дівчина усі чари знає.

У неділю рано зіллячко копала,
 А у понеділок пополоסקала.
 Прийшов вівторок – зіллячко зварила,
 А в середу рано Гриця отруїла.

Як прийшов четвер – та вже Гриць помер
 Прийшла п'ятниця – поховали Гриця.
 А в суботу рано мати дочку біла:
 "Ой нащо ж ти, доню, Гриця отруїла?"

"Ой мамо, мамо, Гриць жалю не має,
 Нащо ж Гриць, мамо, разом двох кохає!
 Нехай же не буде ні тій, ні мені,
 Нехай достанеться Гриць сирій землі!"

Додаток Г

Помірно

Ой не хо-ди, Гри - цю, та й на ве - чор - ни - ці,
 бо на ве - чор - ни - цях дів - ки ча - рів - ни - ці.
 Кот - ра - я дів - чи - на чор - ні бро - ви ма - є,
 то та - я дів - чи - на у - сі ча - ри зна - є, зна - є.

Додаток Д

	№ Комбінацій	Такти	Опис комбінації
	Комбінація №1	4 такти	На перший такт соліст робить колупалочку з правої ноги одночасно правою рукою знімає шапку і притуляє її до грудей. На другий такт робить високий pas de basque вправо . На третій такт підбивка в ліву сторону ,руки в 2 позиції. Четвертий такт крок кабріоль в право,випад на ліву ногу до солістки.
	Комбінація №2	4 такти	На перший такт дівчата роблять тинок вправо потім вліво,руки на поясі. На другий такт поворот soutenu в право ,руки через підготовчу позицію заводяться за голову. Третій такт,одне шене вперед з лівої ноги,випад на ліву ногу руки простягнуті до соліста. Четвертій такт один перемінний крок з правої ноги назад, потім ліва нога через Pase переходить назад,руки спереду на намисті